

Dobar vam dan! Četrnaest je sati, a vi slušate Inbox!

NAJAVA

Kao prvo dobili smo novog suradnika – Darka Lukačevića. Danas nam se trebala predstaviti i još jedna voditeljica, kolegica Sandra Sajtlík, no zbog prisustvovanja izvjesnom Singstar tulumu ovog vikenda izgubila je glas pa nije mogla doći. A danas vas u emisiji, po običaju, očekuju vijesti, a za glavnu temu Darko nam je pripremio cjelokupnu priču iz blogova. Budući da je tema veoma opširna te je zahtijevala testiranje određenih blog servisa, kao i spominjanje određenih web stranica i blogova, ostatak rubrika je izostavljen. Ipak, pripremili smo vam vrlo kvalitetan sadržaj za kojeg se nadamo da će vas zadržati uz emisiju. Pa počnimo s vijestima.

VIJESTI

Ovotjedne vijesti uglavnom su se vrtile oko Microsoftovih Windowsa. Tako je potvrđeno da će novi operativni sustav, imena Windows 7, ugledati svjetlo dana 31. siječnja 2010. godine, točno tri godine nakon izlaska Viste. A korisnicima Viste možemo preporučiti nadogradnju OS – a drugim service packom koji bi trebao izaći ovoga tjedna. Iako je povučen iz regularne prodaje, XP će se isporučivati u XO laptopima, koji se dijele diljem svijeta u sklopu akcije One Laptop Per Child. Premda će učenici i studenti nekih zemalja dobivati Microsoftov OS besplatno, takav potez diva iz Redmonda nije nimalo filantropski, uzme li se u obzir ogromno tržište na kojem se taj OS može predstaviti.

Microsoftov naljući konkurent na prostoru web preglednika, Mozilla, nedavno je izdala Minefield. Minefield je alfa verzija novog Firefox preglednika te ga ne preporučamo ako želite ultrastabilni web preglednik. No ako želite ultrabrzi web preglednik, brži čak i od Googleova Chromea, Minefield je prava stvar za vas.

Kako bi pratila utrku sa svojim konkurentima u području pametnih telefona, Nokia je odlučila otvoriti kod za svoju platformu Symbian. Ipak, pravo na mijenjanje softvera imat će samo tvrtke koje će pristupiti Symbian Foundationu.

A projekt Good Old Games, odnosno skraćeno GOG, ušao je u beta fazu. Good Old Games na svojoj stranici nude preuzimanje starih PC klasika po vrlo niskoj cijeni od 30, odnosno 50 kuna. Sve igre su kompatibilne sa XP – om i Vistom, a i oslobođene su nepopularne DRM zaštite.

PJESMA

GLAVNA TEMA

U narednom dijelu ovotjednog izdanja Inboxa, odlučili smo se pozabaviti temom koju smatramo osobito zanimljivom našim kolegama usmjerenima na online sferu novinarstva. Riječ je o sveprisutnom fenomenu bloganja i rapidnom širenju blogosfere, koja svojim opsegom iz dana u dan zauzima sve veći dio mreže.

Od svojih povoja u ranim 90-ima pa sve do danas, blogosfera je postala iznimno brojna, složena u svojoj strukturi i nipošto zanemariva u pogledu medijskog utjecaja. Kao takva, postala je nezaobilaznim predmetom brojnih stručnih studija, poglavito u ustanovama koje se bave edukacijom budućih profesionalnih novinara.

Iako je među nama malo onih kojima je pojam bloganja stran, ipak su rijetki oni koji znaju kako je počela priča o jednom od globalno najuspješnijih i najprihvaćenijih koncepata koji su zaživjeli na internetu. Stoga ćemo vas upoznati s nizom zanimljivih činjenica o razvoju blogginga u svijetu, najintragantnijim rezultatima statističkih analiza blogosfere te najutjecajnijim blogovima i blogerskim pričama.

U drugom dijelu naše teme, osvrnut ćemo se i na hrvatsku zajednicu blogera, razvoj domaćih blog alata te vam u kratkim crtama svratiti pozornost na one najpoznatije i najfunkcionalnije.

Prije nego li se blogosfera uopće formirala te počela regrutirati blogere diljem svijeta, na mreži su već postojale svojevrsne digitalne zajednice poput Useneta, komercijalni online servisi kao što je GENIE-a, e-mail liste te do sredine devedesetih iznimno popularni BBS tj. Bulletin Board sustav. Potonji je najlakše opisati kao preteću internetskih foruma koji su ga nešto kasnije potpuno istisnuli. BBS je omogućavao korisnicima da nakon logiranja i spajanja na sustav uploadaju i downloadaju raznorazne sadržaje, razmijenjuju poruke, sudjeluju u chat roomovima ili da igraju online igre.

Ono što danas podrazumijevamo pod nazivom „blog“ datira iz 1994. godine kada pojedini websiteovi počinju hostati tzv. online dnevnike koji su se fokusirali na bilježenje dnevnih aktivnosti ljudi. Najranije od tih digitalnih formi bile su u biti manualno updateane komponente websiteova, a zbog sofisticirane uporabe ubrzo su počele okupljati širu zajednicu ljudi. Oni koji su ih vodili nazivali su se međusobno nazivima poput: „journalers“ ili „escribitionists.“

Prema procijeni NY Timesa, jedan od pionira blogosfere je američki freelance novinar Justin Hall, koji je 1994. u formi online dnevnika započeo svoj „Justin's links from the Underground“, jedan od najranijih vodiča po mreži. Stranice koje je uređivao ubrzo su se počele fokusirati na pojedinost iz njegovog privatnog života. Prema drugim informacijama, u formi online dnevnika prvi je počeo pisati Claudio Pinhanez u svom "Open Diary", koji datira s 14. studenim iste godine. Bez obzira kome pripada titula prvog blogera, riječ je o nekim od najstarijih preteća modernih blogova na net-u.

Tu bismo svakako trebali spomenuti i Jerrya Pournellea, američkog pisca znanstvene fantastike čiji je „View from Chaos Manor“ svojevrsni nastavak online dnevnika koji je na GENIEu započeo još u 80-ima te „Scripting News“ Davea Winera, jednog od pionira RSS tehnologije.

Među prijelomne trenutke u blogerskoj povijesti spada i prvi politički blog, „Forest Protection Blog“, Dr. Glena Barrya, datiran iz rane 1993. Jedna od ličnosti zaslužnih za popularizaciju blogginga je i, u svijetu videogaming industrije, poznati autor pucačina Quake i Doom, John Carmack. Upravo iz online komune koju je okupio Quake, kasnije su evoluirali mnogi blogeri.

1997. napokon nailazimo na naziv „weblog“, kovanicu Jorna Bargerera koju će dvije godine kasnije Peter Merholz skratiti na izraz kojim se danas koristimo u svakodnevnom govoru. Iste godine nailazimo i na prvi primjer unajmljenog i plaćenog blogera od strane Ritual Entertainmenta.

Nastupa razdoblje pravog blogerskog booma, stvaraju se blog komune koje okupljaju na tisuće blogova, a spomenuli bismo dvije najznačajnije: Open Diary iz 1998., koji je inovacijom komentiranja postova na blogu omogućio veću interaktivnost između blogera i njihovih čitatelja, te blogger.com, danas u vlasništvu Googla, a koji se prije godinu dana našao na 16. mjestu na listi najposjećenijih internetskih domena.

Zahvaljujući međusobnom linkanju te tehnikama trackbacka i blogrolla, bili su stvoreni preduvjeti za povezivanje ljudi sličnih interesa preko mreže. Već 2001. fenomen se proširio na globalnoj razini. Bloganje je u narednih tri do četiri godine postalo sastavni dio mainstream kulture, a počeli su ih koristiti i političari u svrhu svojih kampanji.

Dvije blogerske priče iz 2002. i 2004. odigrale su značajnu ulogu u jačanju uloge bloga kao novog medija i ujedno dale kredibilitet blogerima kao komuni potencijalnih opinion makera.

Prva od njih vezana je uz američkog senatora Trenta Lotta i njegove rasistički obojene izjave, a dobrim dijelom bila je isprovocirana od strane blogera. Dvije godine kasnije, blogeri su odlučili poduprijeti američkog novinara Dana Rathera u tzv. „aferi Rathergate“, koji je odlučio dokazati neistinitost izvješća o Bushevoj ratnoj politici, a koje je objavio CBS. Blogeri su Ratherove tvrdnje potkrijepili dokazima te se CBS morao javnosti ispričati, što je ujedno značilo i veliki trijumf za blogere.

Unatoč tome, blogeri su danas prvenstveno komentatori događanja, a tek manji broj njih aktivno djeluje u iskapanju mračnih tajni društva. Ovdje pronalazimo i drugo značenje pojma bloganje kao simultanog praćenja nekog događaja preko medija te komentiranja istog na blogu.

Neki od vještih i talentiranih komentatora zaradili su neviđenu pažnju medija i javnosti, poput Salam Pax, blogera koji se proslavio komentarima o događanjima o ratu u Iraku.

Drugi su, pak, odlučili izaći iz blogosfere te okušati sreću pod svjetlima kamera ili pak u drugim medijima, kao što su tiskane verzije popularnih blogova. Takva su izdanja ipak razmjerno manje popularna, a iznimke kao što su Tucker Max, koji je ostvario veliki uspjeh na NY Timesovoj listi bestselera, samo potvrđuju pravilo.

Kao i svaka rastuća komuna, i blogeri bi trebali usvojiti svojevrsni kodeks ponašanja u virtualnom prostoru, koji bi funkcionirao putem auto-regulacije. Barem tako razmišlja autor popularne kovanice koja označava interaktivniju i interkonektivniju mrežu, Web 2.0.

Tolerancija prema raznolikosti mišljenja, ignoriranje trollova i odgovornost za napisano dominantne su vrijednosti kulture ponašanja na internetu i blogeri bi toga trebali biti svjesni. Danas, kada blogosfera zauzima značajan dio prostora mreže i kada blogovi postaju sastavni dio širih društvenih mreža te na taj način multimedijalno evoluiraju, potreba za minimalnom razinom internetske kulture uistinu je neophodna.

PJESMA

Vjerojatno ste se već počeli pitati: koliko je doista velika ta blogosfera? Statistički podaci iznimno su osjetljiva stvar, a tragajući za njima, naišli smo na podosta kontradikcija i popriličnih razlika u brojevima. Zato vas unaprijed upozoravamo da brojke koje ćemo navesti ne uzimate zdravo za gotovo, već kao okvirnu orijentaciju. Odlučili smo prezentirati neke od najzanimljivijih rezultata ovogodišnjeg opsežnog istraživanja blogosfere koje je proveo Technorati, jedan od najvećih blogerskih search enginea na mreži.

Tako prema njihovim procjenama blogosfera broji i više od 100 milijuna blogova. Doduše, aktivno ih je tek oko 15-ak milijuna, što je itekako respektabilna brojka. Želimo nagasiti da je kriterij aktivnosti updateanje bloga unazad posljednjih 90 dana.

Kolikom brzinom blogosfera raste, govori podatak da se dnevno otvori oko 120 000 novih blogova, od čega ih je između 3000 i 7000 najobičnijih spam blogova, tzv. splogova. Blogeri dnevno postaju oko 1,5 milijuna postova, a najčešći jezik postova su engleski i japanski s otprilike istom postotnom zastupljenošću.

Zanimaju li vas pak demografske odlike blogera, otkrit ćemo vam da dvije trećine svjetskih blogera čine muškarci, od čega ih je polovica u dobnoj skupini od 18-34 godina. Blogeri su u prosjeku obrazovaniji od ostatka internetske populacije, a najvećim dijelom to su ljudi u starosti od 25-44 godina.

Najblogerskija zemlja bez pogovora je SAD s oko 12 milijuna punoljetnih blogera od ukupne internetske populacije koju čini oko 147 milijuna ljudi, a čak ih trećina od tog broja čita blogove. Amerikance slijede euroljani s 27% te azijati s 13% od ukupnog blogerskog kolektiva.

Zanimljivo je spomenuti i to da je polovica blogera već ranije vodila svoj blog, a životni ciklus bloga u prosjeku iznosi oko tri godine. Najveći se pak porast čitatelja blogova dogodio unazad zadnje 3 godine s golemih 40-ak %.

Rangiranje blogova prema respektabilnosti ili pak posjećenosti također je nezahvalan posao. Referirajući se na Technorati i njihov izbor najrespektabilnijih blogova, reći ćemo da prvih pet mjesta zauzimaju sljedeći blogovi: na prvom se nalazi huffingtonpost.com Arianne Huffinton, koncipiran kao vrlo liberalan izvor vijest i kolumni iz različitih aspekata života.

Slijede ga gizmodo.com, blog fokusiran na tehnologiju te techcrunch.com, koji se bavi proizvodima i kompanijama iz sfere Weba 2.0. Četvrto mjesto pripada još jednom tehnološki orijentiranom blogu, engadget.com, a na petom je prema procjenama Technorati najpopularniji blog na internetu, boingboing.com, koji se bavi kulturalnim zanimljivostima i zanimljivim tehnologijama.

Kao kuriozitet napominjemo i da je potonji 2006. bio svrgnut s trona od strane kineske glumice Xu Jinglei, čiji je blog te godine bio najposjećeniji na netu, kako piše Technorati.

Trenutačno su najpoznatiji blog servisi na netu blogger.com, wordpress.com te LiveJournal, koji popriličnom jednostavnošću svog sučelja i najvećim nezalicama omogućuju da u nekoliko minuta započnu svoj blogerski život na mreži. Kakva je pak situacija s blog alatima u Hrvatskoj? U kojoj je mjeri bloganje uzelo maha u nas? Saznat ćete ukoliko ostanete s nama u završnom dijelu ovoj temi nakon glazbenog broja...

PJESMA

Bloganje u Hrvatskoj itekako je uzelo maha te možemo slobodno konstatirati da u tom pogledu pratimo svjetske trendove. Naravno, s određenim zakašnjenjem, kao što to obično biva kod nas. Tako se prvi pravi blog alat na hrvatskom jeziku pojavljuje u proljeće 2004., a nosi naziv MojBlog.hr.

Zanimljivo je da prvi post na nekom hrvatskom blogu datira iz još ranijeg perioda – riječ je prvom blog servisu koji je početkom 2003. u rad pustio domaći website Iskrica.com, a prema

nekim informacijama, na najraniju stranicu koja je nudila sadržaje karakteristične za weblog nailazimo još davne 2001.

Možda i najveći komercijalni uspjeh poznjeo je drugi hrvatski blog alat, Blog.hr koji je stvorio blogosferu opsega većeg od 100 000 blogova. Jedan od razloga tolikog uspjeha alata najvjerojatnije je i jednostavnost dizajna, ali i opcija, što i nije neka komparativna prednost u odnosu na konkurenciju. Uslijedili su brojni drugi alati kao što su BigBlog pokrenut od strane T-portala, mreža blog servisa sa regionalnih slavonskih portala SLOG ili qherc.com, koji nedvojbeno nudi najnaprednije opcije uređivanja. Nedavno je pokrenut i novi servis hiperlink.hr, a svoje su mjesto u blogosferi našli i vjernici kojima usluge bloganja nudi portal Križ Života.

Ukoliko pak tražite najšarolikiji izbor templatea za dizajn vašeg bloga, a stalo vam je do jednostavnosti pristupa, usmjerite svoje preglednike na Indexov bloger.hr. Npomenut ćemo da je MojBlog svojedobno uveo i mogućnost podcasta te pretvaranja teksta u .pdf format. Hrvatski blogeri pak ne bi smjeli zaobići 4ytv.net, zasad jedini takav projekt na domaćem mrežnom prostoru.

I za kraj, spomenuli bismo dva zanimljiva projekta. Prvi od njih možete pronaći na domeni blogeri.hr. Pokrenut je 2006., a zamišljen kao svojevrsna komuna hrvatskih blogera koja bi trebala pružiti orijentir, pomoć i savjete domaćim blogerima te im prezentirati najzanimljivije stvarčice iz domaće blogosfere.

Drugi je neprofitna organizacija pod nazivom HBO odnosno Hrvatska bloggerska organizacija. Cilj joj je educirati blogere o njihovim pravima, potaknuti ih da što efikasnije uređuju svoje blogove te im odgovoriti na sva pitanja s kojima se suočavaju u svom virtualnom bloggerskom životu.

Kao što vidite, blogosfera u Hrvatskoj poprilično je razvijena, no mjesta za napredak ima. To se posebno tiče velikih novinskih portala od koji tek neki nude opciju bloganja, a i tamo promoviraju samo vlastite suradnike, odnosno novinare. Iznimka je, dakako, Index.hr. Isto tako, trebalo bi poraditi na promidžbi gorespomenutih organizacija čija se priopćenja u javnosti i u klasičnim medijima ne uzimaju dovoljno ozbiljno.

ODJAVA

I evo nas na kraju emisije. Dragi slušatelji i slušateljice hvala vam na praćenju još jednog Inboxa kojeg su za vas pripremili Lucija Pilić i Darko Lukačević. Sve svoje primjedbe, komentare, prijedloga šalžite na radio.inbox@yahoo.com, a linkove spomenute u emisiji pogledajte na inbox.studosfera.com.